

Advies scenario 3: Meer B dan A

Op grond van jouw keuzes vind je hieronder een samenvatting van jouw kijk op het vak Nederlands. Herken je je erin?

1. Neerlandistiek – vaardigheden – maatschappij

Nederlands is meer dan het leren van instrumentele vaardigheden. Bij Nederlands gaat het erom de relatie tussen vakinhoud en de wereld waarin leerlingen leven zichtbaar te maken. Op die manier kan ik leerlingen motiveren en hun de relevantie van Nederlands laten zien. Vanuit maatschappelijke thema's kom je dan vanzelf terecht bij de vakinhoud vanuit de neerlandistiek.

Nederlands is het fundament van al het leren en functioneren, de basis van alle vakken. Een groots en rijk vak dat ruimte biedt aan leerlingen om hun communicatieve vaardigheden te vergroten en zich te ontwikkelen tot onderzoekende kritische wereldburgers die op hun eigen manier impact hebben. Maar het is ook een vak dat je inzicht geeft in wie je bent en in welke plek je in de maatschappij in wilt nemen. Nederlands is hét vak dat bijdraagt aan de ontwikkeling van leerlingen in bredere zin.

Je vindt het daarbij logisch om vaardigheden geïntegreerd aan te bieden, om aan leerlingen te laten zien dat vaardigheden elkaar kunnen versterken. Dat ze de ene vaardigheid nodig hebben om beter te worden in een andere vaardigheid. En dat ze ook elkaar daarbij nodig hebben.

2. Het examen en leesvaardigheid

Zolang het Centraal Examen nog de huidige vorm heeft, kunnen we er niet om heen en hebben leerlingen er recht op dat we ze goed voorbereiden. Het CE doet echter geen recht aan het vak Nederlands; het heeft nauwelijks iets te maken met leesvaardigheid en het is al helemaal geen goed idee om het dan ook nog eens leidend te laten zijn voor het lesprogramma.

Leesvaardigheid in brede zin – lezen voor het leven – dát is voor bovenbouwleerlingen, voor hbo'ers en studenten aan de universiteit voorwaardelijk om succesvol én gelukkig te zijn. Lezen kan één grote ontdekkingstocht zijn, waarin leerlingen kennismaken met andere werelden, bredere perspectieven, interessante mensen; waarin ze ontsnappen aan het nu.

En tegelijkertijd moeten ze stevige teksten kunnen doorgronden, moeten ze die als bron kunnen beoordelen en gebruiken ze die om eigen doelen te realiseren, al dan niet voor het vak Nederlands.

3. Literaire teksten en literatuurgeschiedenis

Literaire teksten staan midden in de maatschappij, vroeger en nu, en geven de lezer een eigen perspectief op de werkelijkheid en de maatschappij. Ze verdienen aandacht om wat ze zijn. Hun gelaagdheid, symboliek en waardevol cultureel erfgoed zijn het waard om te bestuderen, te vergelijken en te bespreken.

Van het lezen van literaire verhalen en boeken word je een wijzer mens: leerlingen krijgen nieuwe inzichten en identificeren zich juist wel of niet met de verschillende personages. Dát ontdekken ze als literaire bronnen voorkomen naast zakelijke bronnen. Wat dat met hen doet laten ze zien door erover te spreken of te schrijven.

4. De docent als vakexpert en de rol van het PTA/PDA

Het is belangrijk dat leerlingen weten waar ze aan toe zijn en dat ze zien op welke manier ze toewerken naar het eindresultaat. Omdat alle leerlingen anders zijn, wil je ze hierin zelf ook een stem geven. Ze komen dan beter tot hun recht en zijn meer gemotiveerd. Ze zien dan ook beter wat het vak Nederlands voor hen kan betekenen.

Je geeft leerlingen keuzes als het gaat om hoe ze opdrachten willen aanpakken: ze mogen kiezen uit verschillende invalshoeken en deelonderwerpen, ze kunnen zelf artikelen aandragen om te lezen, ze hebben keuze als het gaat om verhalen en boeken die aanspreken. Je wilt dat voor leerlingen heel duidelijk is waar ze mee bezig zijn en wat er van ze verwacht wordt.

Als docent wil je leerlingen steeds prikkelen. Je wilt ze de rijkdom en de breedte van het vak Nederlands laten zien, niet een serie oefeningen die altijd op dezelfde manier is opgebouwd.

Daarom maak je steeds andere keuzes, gebruik je verschillende bronnen en zo laat je het vak Nederlands zien zoals het echt is: soms doet dat pijn, soms kun je erom lachen en soms huilen. Het PTA is richtinggevend. Jullie hebben op school de verdeling van onderwerpen en de afronding ervan zo geformuleerd dat die recht doet aan de inhoud van het vak Nederlands. Sommige doelen en onderdelen hebben jullie met opzet zo geformuleerd, dat jullie eigen accenten kunnen leggen en ook ruimte hebben voor actuele invalshoeken.

Ontdek Blink Nederlands

Met Blink Nederlands plaats je het vak Nederlands midden in de maatschappij. Het laat leerlingen zien dat ALLES Nederlands is en dat Nederlands – taal – het fundament is van al hun leren en functioneren.

Blink Nederlands is opgebouwd uit drie omvangrijke modules per jaar van vier tot zes weken. In de modules staat telkens een thema centraal dat aansluit bij de leefwereld van je leerlingen, hun nieuwsgierigheid wekt en prikkelt het thema nader te onderzoeken en zo hun wereld te vergroten. Iedere module is opgebouwd uit verschillende blokken waarin je leerlingen hun inhoudelijke kennis over het thema verdiepen en verwerken. In ieder blok gebeurt dat op een andere manier en ligt er een ander accent: op taalbeschouwing, op literatuur, op vaardigheden.

Blink Nederlands geeft je steeds opties om op jouw manier invulling te geven aan het vak Nederlands en leerlingen te laten ervaren hoe groot de impact van taal is.

Hoe kun jij Blink Nederlands inzetten voor jouw lessen?

- Je legt je eigen accenten door te **kieszen uit de verschillende modules** en door binnen de module te kiezen voor die blokken die je vanwege de thematische invalshoek aanspreken. Je kunt steeds zien welke onderdelen van het vak Nederlands er in zo'n blok in samenhang aan de orde komen.
- Je bepaalt zelf hoe lang je aan een module wilt werken met je leerlingen: minimaal vier weken. Er zijn voldoende deelblokken om zes weken gevarieerd materiaal te bieden. En als je kiest voor nog meer verdieping kun je er acht weken aan besteden. Je voegt dan eigen materiaal toe of zet

verdiepende mini-cursussen in, of geeft leerlingen de ruimte om te excelleren.

- Je kunt ook leerlingen de keus geven om te werken aan een blok van hun eigen keus.
- Gebruik het overzicht van de modules, de blokken en de mini-cursussen om inzicht te krijgen in de lesdoelen. Ook het **handvat PTA/PDA** geeft inzicht in de onderwerpen en deelonderwerpen en hoe je die kunt afsluiten. Op basis daarvan kun je keuzes maken en kun je je eigen PTA/PDA vaststellen.
- Benut de trigger/start en de thematische insteek van de verschillende blokken om leerlingen bewust te maken van wie zij zijn en willen zijn en hoe ze willen functioneren in de maatschappij. De modules en blokken hebben een maatschappelijk-thematisch kader. Je kunt kiezen uit verschillende bronnen, zodat je aansluit bij jouw leerlingen.
- Je leerlingen lezen veel. De teksten uit de blokken sluiten qua niveau aan bij het niveau van het eindexamen. Leerlingen ervaren dat het werken met teksten direct bijdraagt aan hun examenvoorbereiding.
- Laat leerlingen werken met de teksten uit de bronnenbank: ze lezen over relevante onderwerpen, kiezen teksten op niveau en kunnen ook aan de slag met specifieke leesonderwerpen en argumentatieve vaardigheden.
- Wil je dat je leerlingen zich meer verdiepen in één onderwerp, dan kun je de aparte **mini-cursussen**.
- Een onderzoekende houding hoort bij het vak Nederlands. In alle modules komen **onderzoeksvaardigheden** voor als belangrijk aspect van het vak Nederlands.
- In verschillende deelblokken krijgen leerlingen een keus aan literaire teksten aangeboden. Je laat ze kiezen uit meerdere teksten, laat ze vergelijken of je maakt zelf een keus. De literaire bronnen maken het beeld dat een leerling van een thema krijgt rijker door het van een breder perspectief te voorzien.
- De literaire teksten kunnen aanleiding te zijn om meer te lezen en door te linken naar passende informatie en bronnen op literatuurgeschiedenis.nl en [dbnl](http://dbnl.nl). Zet ook je eigen materialen in en zorg voor een rijk aanbod op maat voor je klas.
- Bij de **eindopdracht** kun je het accent leggen op één of meer vaardigheden en die combineren met een onderwerp uit de neerlandistiek of een meer thematisch onderwerp.
- Je collega's van andere vakken kunnen gebruik maken van het handboek en het online naslagwerk, zodat iedereen op school werkt met dezelfde handvatten voor de vaardigheden.